

NEKROLOGER

Jette Bang - 1940.

FOTOGRAF JETTE BANG

Grønlands-fotografen Jette Bang, der blev kaldt Danmarks første kvindelige grønlandsforsker og nævnt i forbindelse med navne som Knud Rasmussen og Peter Freuchen, døde midt i februar efter længere tids uheldelig sygdom kun 50 år gammel. Meddelelsen om hendes død blev modtaget med vemod i vide kredse i Grønland og herhjemme blandt hendes mange venner og beundrere.

Jette Bang drog første gang til Grønland i 1936, drevet af eventyrtrang og af lyst til at udnytte sin fotografiske uddannelse på en opgave, der hidtil var blevet forsømt. Hun vendte hjem med en billedsamling, som viste, at hun ikke blot teknisk-fotografisk var i besiddelse af meget store og enestående evner, men at hun også forstod, at hendes billeder ville kunne få etnografisk og kulturhisto-

risk betydning, fordi de sandfærdigt viste mennesker i Grønland og deres kultur.

Efter mange trængsler og megen modgang lykkedes det ved gode venners hjælp at få udgivet bogen »GRØNLAND« i 1940. Den udkom med forord af statsminister Th. Stauning på Hasselbalchs forlag, og blev den bog, der først af alle åbnede øjnene på den danske offentlighed og lukkede Grønland op for os. Bogen blev en stor succes og er i dag en kostbar sjældenhed. Den skildrede Grønland og dets folk netop i de år, der kom til at udgøre overgangen fra den gamle fangerkultur til den nye tid med alle dens små og store problemer.

Senere kom fra Jette Bangs hånd bogen »30.000 kilometer med sneglefart« og sidst, det var i 1961, bogen »Grønland igen«, begge med fremragende billeder og den sidste med en lidt vemodig og urovækkende tekst, fordi den markerede en slags status for hende, over hvad der var sket i Grønland fra det første besøg indtil da. Et sted i forordet skriver hun følgende linier:

Første gang rejste jeg ud, fordi jeg ville gennemfotografere Grønland, og da jeg kom hjem, havde jeg meget at fortælle og mange billeder at vise, men jeg måtte derop en gang til for at fuldføre arbejdet, mente jeg. Seks lange rejser blev det til, over en vinter og syv somre, og arkivet er ikke færdigt endnu. Det bliver det aldrig, for Grønland er mangfoldigt, og jeg ikke den, der tør tegne et færdigt billede af det.

Disse linier viser såvel den opgave, Jette Bang havde sat sig, som den beskedenhed, hvormed hun betragtede sig selv og sin indsats.

Gennem alt hvad Jette Bang foretog sig som fotograf og etnografisk-sociologisk forsker, var det grønlænderne og deres tilværelse, der lå hende på sinde. Besøgte man hende, var det grønlænderne, hun ønskede at tale om og ikke billederne, hun havde taget af dem. Alligevel var hun klar over, hvilken værdi hendes store billedsamling kunne få som kulturhistorisk arkiv, og til det sidste arbejdede hun, skønt svækket af sygdom og smerter, på at registrere sit store billedmateriale med henblik på fremtidig brug. Hun ønskede, at samlingen skulle blive et billedarkiv i tilknytning til det planlagte landsmuseum i Godthåb. Inden da burde kyndige og nænsomme fagfolk dog nok sætte hende et minde ved at sørge for udgivelse af endnu en Jette Bang-bog, som kunne vise, dels hvad der gik tabt af det gamle Grønland, dels hvad der kom i stedet, sådan som hun så det.

I 1938 og 39 tilbragte Jette Bang vinteren i Grønland, resultatet blev den betagende farvefilm »Inuit«, som dog først blev vist i Danmark i 1948 og betegnet som en fremragende kunstnerisk bedrift.

I 1959 deltog hun i professor P. V. Glob's Bahrain-ekspedition for at filme livet blandt beduiner i kamelernes land, og i 1963 modtog hun L. Zeuthens Mindelegat på 10.000 kr., en hæderspris for sin store kulturhistoriske indsats.

Jette Bang kunne, om hun havde villet det, så let som ingenting være blevet en mondæn portrætfotograf i København med stor kundekreds og store indtægter, men hun søgte ikke position og penge og så ingen opgave i en sådan beskæftigelse. Hun foretrak gennem sine billeder at give os alle dybere forståelse af grønlandsk sind og væremåde med ønsket om, at vi måtte holde af grønlænderne, som hun gjorde det. Hun var virkelig fotografen, der gav os Grønland i billeder, oprigtigt og redeligt, og ingen, der lærte hende at kende vil kunne glemme hende. h.c.

DR. PHIL. PAUL GELTING

Botanikeren og grønlandsforskeren dr. phil. Paul Gelting, der døde midt i februar kun 59 år gammel, var en kendt og afholdt mand i Grønlandskredse. Paul Gelting var bornholmer, født i Åkirkeby, student fra Rønne staskole i 1923 og cand. mag. i 1931 i fagene naturhistorie og geografi. I 1937 forsvarede han sin videnskabelige afhandling for den filosofiske doktorgrad, men allerede inden da havde han øvet en indsats i Grønlandsforskningen som botanisk deltager i Den danske Treårsekspedition til Nordøstgrønland fra 1931 til 1934, ledet af dr. Lauge Koch. I årene 1938 og 1939 deltog han i den af greve Eigil Knuth ledede Dansk Nordøstgrønlandsekspedition, hvorefter han søgte at slå rod i Danmark ved at blive adjunkt ved Falkonergårdens gymnasium samtidig med, at han virkede som universitetsadjunkt i botanik ved Københavns universitet.

I 1946 overtog han imidlertid stillingen som leder af Arktisk Station i Godhavn efter Morten Porsild, og indtil 1954 var han således Grønlands og Grønlandsdepartementets sagkyndige i naturvidenskabelige anliggender.

Efter opholdet i Grønland vendte han påny tilbage til gymnasieskolen og kom til Aurehøj gymnasium, hvor han i 1956 blev lektor, dog med den afbrydelse, at han i 1958 og 1959 var nordisk docent ved Uppsala universitet.

Dr. Gelting skrev en række videnskabelige afhandlinger over biologiske, botaniske og geografiske emner og var medforfatter til bind V af det store værk »Vilde Planter i Norden«. Han var

Dr. Paul Gelting.

medlem af flere videnskabelige selskaber og foreninger.

Dr. Paul Gelting var en særpræget personlighed, en vittig og elegant fortæller, men han var også en mand med meget temperament. Han havde meninger, som han altid var parat til at forsvare med stor lyst, men alle, der lærte ham at kende, vil mindes ham som den begejstrede botaniker, der elskede at berette om sine iagttagelser, og som i ganske særlig grad nærde beundring for den arktiske flora. Han tog grønlænderne til sit varme hjerte og interesserede sig for disse sine landsmænd i en sådan grad, at man i 1950 indvalgte ham i Godhavn sysselråd.

Nogen stærk mand af helbred var dr. Gelting ikke, for nogle år siden ramtes han af et par hjerneblødninger som hæmmede ham en del i hverdagens arbejde. Han fik heller ikke kræfter til at udføre det nødvendige arbejde med publiceringen af indsamlet ekspeditionsmateriale.

Gennem alle årene bevarede dr. Gelting en levende interesse for sin fødeby Bornholm, han skrev talrige artikler om øens særprægede flora og i de seneste år tillige en række avisartikler om bornholmske stednavne. Hans ypperlige fremstillings- evne og hans store viden gjorde alt hvad han skrev let og fornøjeligt at læse. Dr. Gelting overleves af sin svenskfødte frue, der er lærerinde i Uppsala og to døtre. h.c.